

KLASA: UP/I-344-01/15-05/13  
URBROJ: 376-11-15-2  
Zagreb, 23. rujna 2015.

Na temelju članka 12. stavka 1. točka 3. i članka 52. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08., 90/11., 133/12., 80/13 i 71/14), u postupku izmjene analize tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji i analize tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži, Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti na sjednici održanoj 23. rujna 2015. donosi

### ODLUKU

- I. Određuju se operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji sljedeća trgovačka društva:
  - Akton d.o.o., Zagreb, Bani 75
  - Vocalis d.o.o., Opatija, Antona Mihića 12.
- II. Trgovačkim društvima iz točke I. ove odluke određuju se sljedeće regulatorne obveze: obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže (članak 61. ZEK-a), obveza nediskriminacije (članak 59. ZEK-a), obveza transparentnosti uz obvezu objave minimalne ponude uvjeta međupovezivanja (članak 58. ZEK-a) te obveza nadzora cijena (članak 62. ZEK-a).
- III. Način, uvjeti i rokovi provođenja regulatornih obveza iz točke II. ove odluke propisani su dokumentom Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti „*Analiza tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji*“.
- IV. Mijenja se dokument „*Analiza tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji*“ (KLASA: UP/I-344-01/14-03/14, URBROJ: 376-11-15-12 od 30. ožujka 2015.) na sljedeći način:
  - a) U poglavlju 7.3. *Obveza transparentnosti* iza točaka u kojima se opisuje instrument osiguranja, dodaju se nove rečenice koje glase: *“Iznimno od gore navedenog instrumenta osiguranja u vidu bjanko zadužnice, HT ima pravo zahtijevati od operatora koji traži od HT-a isključivo uslugu završavanja poziva u nepokretnu mrežu HT-a, a da HT pritom ne traži niti ostvaruje od istog pružanje ijedne usluge, bankarsku garanciju u iznosu tromjesečnog predviđenog prometa i na razdoblje od 12 mjeseci. Nakon proteka razdoblja od 12 mjeseci, pod uvjetom da novi operatori svoje novčane obveze prema HT-u uredno ispunjavaju, HT više nema pravo tražiti od istih bankarsku garanciju kao instrument osiguranja. Isto*

*tako, svaki operator koji je određen operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji, ima pravo tražiti od operatora koji traži od njega isključivo uslugu završavanja poziva u njegovu nepokretnu mrežu, a da operatori sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu pritom ne traže niti ostvaruju od istog pružanje ijedne usluge, bankarsku garanciju u iznosu tromjesečnog predviđenog prometa i na razdoblje od 12 mjeseci. Nakon proteka razdoblja od 12 mjeseci, pod uvjetom da novi operatori svoje novčane obveze prema operatorima sa značajnom tržišnom snagom uredno ispunjavaju, operatori sa značajnom tržišnom snagom više nemaju pravo tražiti od istih bankarsku garanciju kao instrument osiguranja.“*

b) U poglavlju 7.6. *Ostale regulatorne obveze koje bi HAKOM, na temelju ZEK-a, mogao propisati na tržištu veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji dodaje se na kraj sljedeći novi odjeljak koji glasi: „Dodatno, nakon implementacije Odluke o analizi tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji (KLASA: UP/I-344-01/14-03/14, URBROJ: 376-11-15-12 od 30. ožujka 2015.) nastupile su nove, promijenjene okolnosti, na način da je samo tržište cijene završavanja poziva s A brojeva operatora izvan EU/EEA područja u mreže hrvatskih operatora odredilo na razini koja je značajno veća od cijene reguliranih poziva. U takvim okolnostima, operatori su u povećanoj mjeri zabilježili ponašanja za koja s vrlo velikim postotkom vjerojatnosti tvrde da su prijevarena. Upravo da bi zaštitio samo tržište od takve vrste prijevarnog ponašanja, koje negativno utječe i na operatore i na korisnike elektroničkih komunikacijskih usluga, HAKOM upućuje da u slučaju opravdane sumnje na zlonamjerno/prijevarno ponašanje, operator treba podnijeti dokumentiranu prijavu inspektoru HAKOM-a, s tim da rješavanje svake potencijalne zlouporabe ovisi o okolnostima slučaja.“*

V. Mijenja se dokument *Analiza tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži* (KLASA: UP/I-344-01/14-03/08, URBROJ: 376-11-15-16 od 30. ožujka 2015.) na sljedeći način:

a) U poglavlju 7.3. *Obveza transparentnosti* iza točaka u kojima se opisuje instrument osiguranja, dodaju se nove rečenice koje glase: *“Iznimno od gore navedenog instrumenta osiguranja u vidu bjanko zadužnice, svaki operator koji je određen operatorom sa značajnom tržišnom snagom na tržištu veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži, ima pravo tražiti od operatora koji traži od njega isključivo uslugu završavanja poziva u njegovu mobilnu mrežu, a da operatori sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu pritom ne traže niti ostvaruju od istog pružanje ijedne usluge, bankarsku garanciju u iznosu tromjesečnog predviđenog prometa i na razdoblje od 12 mjeseci. Nakon proteka razdoblja od 12 mjeseci, pod uvjetom da novi operatori svoje novčane obveze prema operatorima sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu uredno ispunjavaju, operatori sa značajnom tržišnom snagom više nemaju pravo tražiti od istih bankarsku garanciju kao instrument osiguranja.“*

b) U poglavlju 7.6. *Ostale regulatorne obveze koje bi HAKOM, na temelju ZEK-a, mogao propisati na tržištu veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži* dodaje se na kraj sljedeći novi odjeljak koji glasi: „*Dodatno, nakon implementacije Odluke o Analizi tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (KLASA: UP/I-344-01/14-03/08, URBROJ: 376-11-15-16 od 30. ožujka 2015.) nastupile su nove, promijenjene okolnosti, na način da je samo tržište cijene završavanja poziva s A brojeva operatora izvan EU/EEA područja u mreže hrvatskih operatora odredilo na razini koja je značajno veća od cijene reguliranih poziva. U takvim okolnostima, operatori su u povećanoj mjeri zabilježili ponašanja za koja s vrlo velikim postotkom vjerojatnosti tvrde da su prijevarna. Upravo da bi zaštitio samo tržište od takve vrste prijevarnog ponašanja, koje negativno utječe i na operatore i na korisnike elektroničkih komunikacijskih usluga, HAKOM upućuje da u slučaju opravdane sumnje na zlonamjerno/prijevarno ponašanje, operator treba podnijeti dokumentiranu prijavu inspektoru HAKOM-a, s tim da rješavanje svake potencijalne zlouporabe ovisi o okolnostima slučaja.*“

- VI. U ostalim dijelovima dokumenti analize tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji i analize tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži ostaju nepromijenjeni.

### **Obrazloženje**

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) je temeljem članka 12. stavka 1. točka 3. i članka 52. Zakona o elektroničkim komunikacijama (dalje: ZEK) pokrenula postupak izmjene analize tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji (KLASA: UP/I-344-01/14-03/14, URBROJ: 376-11-15-12 od 30. ožujka 2015).

Naime, HAKOM je 24. lipnja 2015. zaprimio od trgovačkog društva VIPnet d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1, Ugovor o međupovezivanju javne pokretne komunikacijske mreže VIPnet d.o.o. i javne nepokretne komunikacijske mreže Akton d.o.o (dalje: Akton). Nakon toga, HAKOM je 23. srpnja 2015. zaprimio od trgovačkog društva Metronet telekomunikacije d.d., Zagreb, Ul. grada Vukovara 269d, Ugovor o međupovezivanju javne nepokretne komunikacijske mreže Metronet i javne nepokretne komunikacijske mreže Vocalis d.o.o (dalje: Vocalis). Uvidom u iste, HAKOM je utvrdio da Akton i Vocalis pružaju uslugu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji na tržištu elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj odnosno da bi s njenim pružanjem mogli započeti u razdoblju na koje se odnosi predmetna analiza. Uzevši u obzir specifičnosti tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje koja se pruža na fiksnoj lokaciji koje se očituju prvenstveno u činjenici da trošak poziva snosi strana koja zove, svaki operator ima status značajne tržišne snage u vlastitoj mreži. Drugim riječima, svi operatori sa značajnom tržišnom snagom imaju 100%-tni tržišni udio prema završavanju (terminaciji) poziva u vlastitu javnu komunikacijsku mrežu što im daje mogućnost donošenja odluka neovisno o ostalim sudionicima na tržištu te im omogućava sprječavanje ili otežavanje pristupa drugih operatora njihovim korisnicima.

Slijedom navedenog, kako navedeno može imati znatniji utjecaj na mjerodavno tržište, HAKOM je pokrenuo postupak izmjene analize tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji, na način kako je to predloženo u izreci ove odluke.

Nadalje, HAKOM je 6. kolovoza 2015. zaprimio od trgovačkog društva Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Roberta Frangeša Mihanovića 9, (dalje: HT) zahtjev za pokretanjem postupka izmjene regulatorne obveze transparentnosti u analizi tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji i analizi tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (dalje: analize tržišta završavanja).

HT u svom zahtjevu za izmjenom obveze transparentnosti traži:

1. propisivanje mogućnosti za operatore sa značajnom tržišnom snagom na veleprodajnom tržištu završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji da od operatora koji traži od njih isključivo uslugu završavanja poziva u njihovu nepokretnu mrežu, a da operatori sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu pritom ne traže niti ostvaruju od istog pružanje ijedne usluge, zahtijevaju kao instrument osiguranja bankarsku garanciju u iznosu tromjesečnog predviđenog prometa i to na razdoblje od 12 mjeseci
2. mogućnost za HT da na isti način traži bankarsku garanciju i od svih drugih operatora koji ne podmiruju na vrijeme svoje obveze
3. smanjenje roka dospijeca plaćanja u odnosu na predmetne usluge sa 60 dana na 30 dana
4. detaljno propisivanje postupka u slučaju sumnje na zlorabu/prijevarno postupanje u samim dokumentima analiza tržišta terminacije.

HT svoje zahtjeve za uvođenjem bankarske garancije kao instrumenta osiguranja obrazlaže promijenjenim okolnostima koje su nastale nakon implementacije Odluke o analizi tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji (KLASA: UP/I-344-01/14-03/14, URBROJ: 376-11-15-12 od 30. ožujka 2015.) i Odluke o analizi tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (KLASA: UP/I-344-01/14-03/08, URBROJ: 376-11-15-12 od 30. ožujka 2015.). S obzirom na to da se cijene završavanja poziva s A brojeva operatora izvan EU/EEA područja u mreže hrvatskih operatora određuju komercijalno, tržište je odredilo te cijene na razini koja je značajno veća od cijene reguliranih poziva, te je takva usluga došla u fokus zanimanja određenih operatora koji od HT-a traže uslugu završavanja međunarodnih poziva u nepokretnu mrežu HT-a, a istovremeno ne pružaju HT-u nijednu uslugu. U takvom slučaju dolazi do povećane izloženosti HT-a jer ne postoji mogućnost kompenzacije između HT-a i takvog operatora u slučaju neplaćanja, a radi se o fakturama koje, zbog visokih cijena, glase na velike iznose.

Zahtjev da se rok dospijeca plaćanja definira na način da se isti odredi kao 30 dana od dana zaprimanja računa, HT obrazlaže činjenicom da se radi o usluzi koju operatori korisnici u konačnici naplaćuju operatorima/carrierima izvan Republike Hrvatske i to najkasnije u roku od 30 dana, kao uobičajenom roku naplate koji se primjenjuje u poslovanju izvan Republike Hrvatske. Stoga, prema mišljenju HT-a, ne postoji razlog zbog kojeg bi HT imao drugačiji rok plaćanja za predmetne usluge od drugih operatora.

Vezano uz zahtjev HT-a da se detaljno propiše postupak u slučaju sumnje na zlouporabu/prijevorno postupanje u samim dokumentima analize tržišta terminacije, HT isti obrazlaže činjenicom da je u praksi zamijećeno ponašanje za koje se s velikom vjerojatnošću može utvrditi da je prijevorno, te je stoga potrebno detaljno propisati čitav postupak u slučaju sumnje na isto.

U odnosu na spomenute zahtjeve HT-a te uzimajući u obzir gore iznesene činjenice i specifičnosti veleprodajnog tržišta završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji i tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži, HAKOM je po provedenoj detaljnoj analizi utvrdio sljedeće.

Činjenica je da je HT učinio vjerojatnom pojavu veće financijske izloženosti operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu u situaciji kada operatoru pružaju uslugu završavanja poziva u svoju nepokretnu i pokretnu mrežu, a da istovremeno ne ugovaraju uslugu koji bi taj operator pružao njima, i to iz razloga što u takvom slučaju ne postoji mogućnost kompenzacije u slučaju neplaćanja dospjelih računa. Fakture koje bi potencijalno mogle biti predmetom spora glasile bi tada na vrlo velike iznose, a zbog vrlo visoke jedinične cijene koju je tržište formiralo za usluge završavanja poziva s A brojeva operatora izvan EU/EEA područja u nepokretnu i pokretnu mrežu hrvatskih operatora.

S obzirom na to da instrument osiguranja treba odgovarati visini rizika odnosno izloženosti od neplaćanja računa, HAKOM je mišljenja da bjanko zadužnica u gore opisanom slučaju ne jamči da će se operator sa značajnom tržišnom snagom uspjeti naplatiti od drugog operatora, te stoga, prema mišljenju HAKOM-a, nije više prikladan instrument osiguranja za takve vrste usluga. U takvom slučaju, bankarska garancija u iznosu tromjesečnog predviđenog prometa predstavlja prikladniji instrument osiguranja, jer rizik naplate na sebe preuzima banka koja je izdala takvu garanciju. Ako se utvrdi da operator od kojeg je zatražena bankarska garancija kao instrument osiguranja uredno ispunjava svoje obveze u razdoblju od 12 mjeseci, bankarska garancija više ne bi bila potrebna, jer je takav operator dokazao ozbiljnost svoga poslovanja.

U svezi sa zahtjevom HT-a da se rok dospjeća plaćanja za takve slučajeve smanji sa 60 na 30 dana, HAKOM nije utvrdio da je isto potrebno, s obzirom na to da operator kao instrument osiguranja HT-u dostavlja bankarsku garanciju.

Kada je riječ o zahtjevu HT-a da se u samom dokumentu analiza tržišta terminacije detaljno propiše postupak u slučaju sumnje na zlouporabu/prijevorno postupanje, HAKOM je mišljenja kako je dovoljno uputiti da operator u slučaju opravdane sumnje treba podnijeti dokumentiranu prijavu inspektoru HAKOM-a, s tim da rješavanje svake potencijalne zlouporabe ovisi o okolnostima slučaja.

Zaključno, HAKOM je mišljenja kako je HT dokazao da novonastale okolnosti imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze, pa stoga i opravdavaju izmjenu regulatorne obveze transparentnosti. Te okolnosti nisu mogle biti poznate HAKOM-u u trenutku donošenja predmetnih analiza iz razloga što u trenutku njihova donošenja nije bilo poznato na kojoj će razini tržište formirati komercijalne cijene završavanja poziva s A brojeva operatora izvan EU/EEA područja te se prethodno nije mogla ni predvidjeti veća izloženost operatora sa značajnom tržišnom snagom u takvim slučajevima.

Slijedom svega navedenoga, HAKOM je temeljem članka 12. stavka 1. točke 3. i članaka 52.-56., i 58.-62. ZEK-a odlučio kao u izreci.

Sukladno članku 22. ZEK-a o ovom prijedlogu provest će se javna rasprava.

***PREDSJEDNIK VIJEĆA***

***dr. sc. Dražen Lučić***